

Op weg naar God of genot

Bene agere et laetari, oftewel: doe goed en wees gelukkig.

De zusters van het machtige cisterciënzer klooster Herkenrode bij Hasselt leefden zes eeuwen volgens deze regel. De expositie 'Celibataire Divas' in Hasselt toont hun leven.

HASSELT
DOOR RAY SIMOEN

De expositie *Celibataire Divas* in Hasselt opent met een 'catwalk' van de 33 abdisen, die 600 jaar lang de machtige en rijke cisterciënzer abdij Herkenrode leidden. De 33 'straffe madammen' worden één voor één getoond op een video. In 'werkkleding' - zwarte habijten met witte halskragen en witte breed uitstaande hoofdkappen - zoals vrouwelijke managers tegenwoordig worden gepresenteerd in strakke kokerrok en hoge hakken. Met een even coole, zelfbewuste blik in de ogen als oud-Eurocommissaris Neelie Kroes en IMF-presidente Christine Lagarde. Ze worden omringd door wapenschilden en vlaggen, die hun voorname afkomst illustreren.

Geen doetjes

Een kostbaar miniatuur in goud op smee, een schitterend ornament in de hand en een opvallende gouden ring accentueren verder de status en afkomst van deze cisterciënzer 'grande dames'. „De abdisen waren veslal de tweede of derde dochters van rijke edellieden. Zij werden het klooster ingestuurd om de politieke en religieuze machtsambities van hun familie te ondersteunen en te vergroten. Het waren beslist geen doetjes, maar religieuze managers, die zich fel verveerden als er aan hun macht en status werd getornd”, zegt Lut Maris van galerie de Mijlpaal en curator van de boeiende en bij vlaggen zelfs zinnenprikkelende expositie *Celibataire Divas*. Niet zonder reden wordt de tentoonstelling in het Hasseltse Refu-

Beeld uit video *Lacrimacorporis, tranenlichaam*, FOTO CATALOGUS EXPOSITIE

giehuis gehouden. „Dit was de plaats waar de abdisen en hun kloosterzusters zich terugtrokken als hun klooster Herkenrode in Kuringen buiten Hasselt aangevallen werd door vijandige legers.” Het was meer dan een veilig onderkomen. De abdisen inden hier ook de belastingen van de pachters van hun landerijen, die zich over heel het zuidelijk deel van het huidige Belgisch-Limburg uitstrekten. „Het Refugiehuis was hun favoriete plek om te chillen. Luxeus ontvingen ze er hoge gasten uit de stad en lieten er rijke banketten aanrichten.”

Kuisheid

De abdisen werden regelmatig door de kerkelijke overheid op de vingers getikt vanwege hun luxe leven en riantie garderobe. „Ze hiel-

den zich niet altijd aan de regels van soberheid. Of ze ook lichtzinnig met de kuisheidsregels omgingen durf ik niet te zeggen. Maar ze hadden in ieder geval geen vieze nagels van het werk op het land of in de keuken zoals de gewone cisterciënzer zusters wel hadden. Dat waren meisjes van eenvoudige boerenafkomst of van de dorpen uit de omgeving.”

De abdisen leefden niet alleen een

De abdisen waren taaie religieuze managers, geen doetjes.

Lut Maris, conservator expositie *Celibataire Divas*

luxe leventje, ze maakten ook deel uit van een kloostergemeenschap, waarin allen streefden naar spiritualiteit en de regel van Benedictus 'ora et labora' - bid en werk - richtsnoer was. Deze „meest geëmancipeerde vrouwen van hun tijd” waren geen platte 'blingbling' aanbidders; ze lasen boeken, schreven brieven en discussieerden met hun hoge gasten. Niet enkel de weg naar het genot werd gezocht, ook die naar God. Een zoektocht die van alle tijden is en actueel blijft, zo luidt de boodschap van de expositie. „Naar Tomorrowland of Compostella, ook de moderne mens zoekt zijn weg en tast naar zingeving in zijn of haar leven.”

Facebook

Netwerken, 'links' en connecties, het zijn allemaal synoniemen voor een oud begrip, religie dat verbinding betekent. Of dit met God, facebookvrienden, gelijkgezinden of familie is, dat probeert ieder voor zich uit te zoeken. Lut Maris heeft kunstenaars uit heel de wereld uitgenodigd om hun visie te geven op deze vragen. Dat heeft spannende en inspirerende kunstwerken opgeleverd. Ogen, oren en zelfs de neus worden geprikkeld. Geuren van rozepieperbolletjes, verf, aardbeien en parfum van rozen komen uit een soort glazen stolp waaronder een donkerrood beeldje staat van een vrouwelijke heilige, Madame Poirre Rose genaamd. Alsof je de wereld van de rijke abdisen kunt ruiken. Wat verderop kan je letterlijk een douchenemen van hemelse klanken. Die dalen op je neer als je in een cirkel stapt, met in de 'hemel' ervan afbeeldingen van vier zangeressen. „Zij zingen muziek van de Duitse

mystica en componiste Hildegard van Bingen. Louterende en spirituele klanken. Ze helpen je los te komen en je af te sluiten van de dagelijkse hectiek.”

Bloedende hostie

Op bedevaarten ontmoeten God en de wereld elkaar. Kilometers lang lopen en bidden om aan het eind God te ontmoeten. Prachtig is dit verbeeld door de kunstenaars Patrick Ceyssens en Kristof Vrancken. Op grote, lange vellen ouwel-eetbare hostie worden beelden vertoond van de jaarlijkse processie in het

Van links, met de klok mee: 'Madame Poirre Rose' van Peter de Cupere, de sterke, vechten-de hen is voor kunstenaar Koen van Mechelen het symbool van de abdisen, portret van een van de abdisen van Herkenrode, 'Contemplation' van Maryam Najd. Onder: de abdij van Herkenrode. FOTO'S CATALOGUS EXPOSITIE.

